

Stad Gent
Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief
Dulle-Grietlaan 12, B-9050 Gentbrugge
Tel. 09/266 57 60
Fax 09/299 57 39
e-mail stadsarchief@gent.be

Publieksavond *Gent 1913 in originele beelden en documenten* op 30 september 2013

De honderdste verjaardag van de Wereldtentoonstelling van 1913 gaat niet ongemerkt voorbij in Gent. De Zwarte Doos werkte mee aan heel wat publicaties, zoals het digitaal platform www.Gent1913virtueel.be, dat een selectie uit de eigen beeldcollecties en die van de Universiteitsbibliotheek presenteert. Minder bekend is dat een belangrijk deel van het (beeld)archief van de maatschappij die de Wereldtentoonstelling organiseerde, in De Zwarte Doos wordt bewaard. Het bevat naast vele dossiers, ook honderden bouwtekeningen, foto's en prentbriefkaarten en tientallen – vaak prachtig vormgegeven – affiches en ontwerpen. In navolging van een succesvolle nocturne rond de publicatie 'Op weg door Gent', eerder dit jaar, zijn er opnieuw (zeven) sprekers uit om een *tafellezing* te houden over een aspect van de Wereldtentoonstelling aan de hand van origineel beeld (documenten) uit het Stadsarchief. Elke lezing duurt een 20-tal minuten en wordt drie keer hernomen, zodat de bezoeker tot drie verschillende lezingen kan bijwonen.

Programma

- ☒ Inleiding op de thema-avond**, Marie Christine Laleman (Directeur Stad Gent, *Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief*)

- ☒ Bouwkoorts tussen twee stations** (Dirk Boncquet en Sophie Derom, *Dienst Monumentenzorg en Architectuur*)

Omstreeks 1900 zou Gent een aanzienlijke stadsuitbreiding kennen zowel in noordelijke als in zuidelijke richting. De auteurs schetsen hoe de beslissing om in 1913 een Wereldtentoonstelling in Gent te organiseren en de keuze van de locatie van het gebeuren op sommige wijken een rechtstreekse impact zullen hebben. Zo zal met de bouw van het nieuwe Sint-Pietersstation de hele omgeving op heel korte tijd veranderen van een nog grotendeels landelijke omgeving tot een bruisende stationsbuurt. Gelijktijdig met de ontwikkeling van de nieuwe stationsbuurt ontstaat, deels als gevolg van het faillissement van de Dierentuin, een volledig nieuwe woonwijk tussen de Muinkselde, de Dierentuinlaan en de Sint-Lievenslaan.

- ☒ De 'archeologische beweging' in de aanloop naar 1913** (Marie Christine Laleman, *Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief*)

In 1905 viel de beslissing om in Gent een Wereldtentoonstelling te organiseren wat leidde tot een verhoogde activiteit in stadsrenovatie en tot de restauratie van merkwaardige historische gebouwen. Veel van die bouwwerkzaamheden waren al in de 19de eeuw opgestart. De spreker probeert in te pikken op de vraag of in de periode 1905-1913 al archeologisch onderzoek gebeurde. Van een wetenschappelijk onderbouwde archeologie door academisch opgeleide uitvoerders was echter toen nog geen sprake. De oudheidkundigen uit die tijd documenteerden, fotografeerden, maten op en beschreven materiële resten die vaak slechts tijdelijk zichtbaar waren en bespraken die bevindingen in verenigingen en commissies. Het geheel van de activiteiten rond het materiële verleden tijdens de tweede helft van de 19de en het begin van de 20ste eeuw wordt de ‘archeologische beweging’ genoemd.

Bruiklenen uit het Stadsarchief voor de Expo 1913 (Pieter-Jan Lachaert, *Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief*)

Op de Wereldtentoonstelling van Gent werden in drie paviljoenen documenten uit het Stadsarchief tentoongesteld. In een tentoonstelling over *Oude Kunst in Vlaanderen (Scheldegouw)*, die werd ingericht in de ruimtes van het Museum voor Schone Kunsten, werden 11 mooi verluchte handschriften tentoongesteld. In het paviljoen van de Stad Gent toonde men 33 stadsplannen en wapenschilden van Gent. In het paviljoen *Exposition comparée des villes*, vermoedelijk de zaal *Zichten van steden*, in de *Tentoonstelling van Oude Kunst in Vlaanderen*, ten slotte werden nog eens 24 stadsplannen uit het Stadsarchief gebruikt.

Dat het Stadsarchief met zoveel documenten vertegenwoordigd was op de Wereldtentoonstelling hoeft niet te verwonderen. Tentoonstellen was naast verzamelen één van de belangrijke taken waarmee archiefverantwoordelijken van oudsher waren belast. Archivarissen beheerden in de negentiende eeuw niet alleen het stadsarchief, maar verzamelden ook archieven en museale voorwerpen van de Gentse instellingen

Bronnen voor het 3D model van de expoterreinen (Lars De Jaegher, *STAM*)

Van de Wereldtentoonstelling die honderd jaar geleden plaatsvond in Gent zijn vandaag amper gebouwen overgebleven. Daardoor is het niet gemakkelijk om zich voor te stellen hoe die tentoonstelling er uit zag. Er zijn foto's, maar die geven telkens slechts een fragmentair beeld. Daarom heeft het STAM een 3D-model ontwikkeld van de volledige expositie. Door de gehele tentoonstelling in 3D na te bouwen krijgt men een totaaloverzicht van de omvang, schaal en uitgestrektheid van de Gentse tentoonstelling. Dit gebeurde in samenwerking met Mindscape3D. Dit 3D-model is gebaseerd op verschillende archiefbronnen, hoofdzakelijk bewaard in de Universiteitsbibliotheek en het Stadsarchief.

Restauratie van Gentse monumenten in de aanloop naar 1913 (Guido Everaert, *Dienst Monumentenzorg en Architectuur*)

Na de beslissing in 1905 tot het houden van de Wereldtentoonstelling zette het bestuur een groots opgezette restauratiecampagne op het getouw, die tot doel had de tentoonstellingsbezoekers de waardevolste gebouwen en hun omgeving in hun herstelde glorie te laten zien. Die campagne gaf, samen met de ingrijpende 19de-eeuwse

stedenbouwkundige ingrepen, de kuip van de stad op enkele decennia tijd een gedaantewisseling die de stad nooit meer zou evenaren.

☒ Een fotografische blik op de Expo 1913 (Storm Calle, *Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief*)

In de 19de eeuw groeide de fotografie vanuit de toegepaste wetenschappen tot een zelfstandige discipline. Pas met de Wereldtentoonstelling van 1913 verwierf ze ook haar plaats als kunstvorm. In het Paleis voor Schone Kunsten – een tijdelijk gebouw aan de Natiënlaan (later Krijgslaan), niet te verwarren met het Museum in het Citadelpark – organiseerde de *Association belge de Photographie* een fototentoonstelling, waaraan 62 fotografische genootschappen van over de hele wereld deelnamen. Naast deze *Galerij van de Fotografie*, waar de focus op het artistieke lag, was de fotografie ook als technologie aanwezig in de Belgische sectie, aan de hoofdingang van de Wereldtentoonstelling.

- ☒ Vanaf 14.00 uur kan de bezoeker terecht in de inkomhal van De Zwarte Doos voor tickets (3 tafellezingen per persoon) en voor een boekenverkoop georganiseerd door de GOF, de Vriendenkring van het Stadsarchief (met de inkomsten worden archiefstukken gerestaureerd) en kunnen posters bekeken worden met uitleg over de onderwerpen van de lezingen (inkomhal)

Praktisch

Publieksavond *Gent 1913 in originele beelden en documenten* op maandag 30 september 2013 om 19.30 uur in de leeszaal van het Stadsarchief, Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge
Toegang: 5 euro. Organisatie: Stad Gent, De Zwarte Doos, Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief en de vzw GOF, de Vriendenkring van het Gentse Stadsarchief.
Tickets kunnen vanaf 14.00 uur op de dag zelf worden afgehaald. Er zijn geen reservaties per mail of per telefoon.

Informatie

Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarchief Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge, tel. 09/266 57 60, fax 09/266 57 39, e-mail stadsarchief@gent.be

Bevoegd

Mevrouw Annelies Storms, Schepen van cultuur, toerisme en evenementen